

3

Халқаро меҳнат стандартлари ва меҳнат соҳасидаги асосий тамойиллар ва ҳуқуқлар (FPRW) бўйича қўшимча маълумотлар тўплами

Мундарица

Кириш сўзи	3
Халқаро меҳнат стандартлари ва меҳнат соҳасидаги асосий таможиллар ва ҳуқуқлар бўйича қўшимча маълумотларнинг рўйхати	3
1. Ижтимоий мулоқот	5
2. Адолатли ишга ёллаш	6
3. Уюшмаларга бирлашиш ва жамоавий битимлар тузиш эркинлиги	7
4. Мажбурий меҳнат	7
5. Болалар меҳнати	8
6. Тенглик ва камситмаслик	9
7. Ижтимоий хавфсизлик ва оналикни ҳимоя қилиш	11
8. Иш соатлари	11

Copyright © International Labour Organization 2020

First published 2020

Publications of the International Labour Office enjoy copyright under Protocol 2 of the Universal Copyright Convention. Nevertheless, short excerpts from them may be reproduced without authorization, on condition that the source is indicated. For rights of reproduction or translation, application should be made to ILO Publications (Rights and Licensing), International Labour Office, CH-1211 Geneva 22, Switzerland, or by email: rights@ilo.org. The International Labour Office welcomes such applications.

Libraries, institutions and other users registered with a reproduction rights organization may make copies in accordance with the licences issued to them for this purpose. Visit www.ifrro.org to find the reproduction rights organization in your country.

Support for Implementation of the Decent Work Country Programme of Uzbekistan Project (ILO DWT and Country Office for Eastern Europe and Central Asia) & International Training Center of the ILO.

Resource Kit for the Design and Learning Activities on Labour Rights / International Labour Organization, , International Training Center of the ILO (ITC-ILO). Geneva: ILO, 2020.

ISBN: 9789220328873 (Web PDF); International Labour Organization; Fundamental Principles and Rights at Work Branch, International Training Center of the ILO. Also available in Uzbek: ISBN 9789220328880; and Russian: ISBN 9789220328897

ACKNOWLEDGEMENTS

This Resource kit was prepared by Giselle Mitton (ITC-ILO) and Olena Vazhynska (ITC-ILO). Funding for this ILO publication is provided by the United States Department of Labor (USDOL) under cooperative agreement number IL-26629-14-75-K-11 Support for Implementation of the Decent Work Country Programme of Uzbekistan Project (UZB/14/01/USA). One hundred percent of the total costs of the project is financed with Federal funds, for a total of \$6,000,000.00 US dollars.

This publication does not necessarily reflect the views or policies of the United States Department of Labor, nor does mention of trade names, commercial products, or organizations imply endorsement by the United States Government.

The designations employed in ILO publications, which are in conformity with United Nations practice, and the presentation of material therein do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the International Labour Office concerning the legal status of any country, area or territory or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers.

The responsibility for opinions expressed in signed articles, studies and other contributions rests solely with their authors, and publication does not constitute an endorsement by the International Labour Office of the opinions expressed in them.

Reference to names of firms and commercial products and processes does not imply their endorsement by the International Labour Office, and any failure to mention a particular firm, commercial product or process is not a sign of disapproval.

Кириш сўзи

Ушбу тўплам мазкур манбалар тўпламининг ҳар бир модулида асосий ҳаволалар сифатида эслатиб ўтилганлардан ташқари қўшимча воситалар, қўлланмалар ва бошқа нашрлар билан тўлдирилган. Бу тўплам фойдаланувчиларга халқаро меҳнат стандартлари ва меҳнат соҳасидаги асосий тамойиллар ва ҳуқуқлар тўғрисидаги билимларини кенгайтиришга, муайян мавзувий йўналишларни тадқиқ қилишга ва қўшимча маълумотларни излашга мўлжалланган.

Қуйида келтирилган рўйхат тўлиқ бўлмай, тўплам чоп этилаётган даврда мавжуд бўлган маълумотномадан иборат. Фойдаланувчилар учун ХМТнинг сўнгги нашрларини, воситаларини ва бошқа манбаларини излаш имкониятларини кенгайтириш учун ILO HQ, ILO DWT/CO-Moscow ва ITCILO веб-саҳифаларидан фойдаланиш бўйича босқичма-босқич қўлланмадан фойдаланишлари тавсия этилади.

Халқаро меҳнат стандартлари ва меҳнат соҳасидаги асосий тамойиллар ва ҳуқуқлар бўйича қўшимча маълумотларнинг рўйхати

- NORMLEX (EN) – Халқаро меҳнат стандартлари ва миллий қонунчилик бўйича ХМТнинг маълумотлар базаси
<https://www.ilo.org/dyn/normlex/en>

- ▶ ХМТ: Ижтимоий адолат асосларини яратиш (Инг),
Ахборотнома
<https://www.ilo.org/infostories/en-GB/Stories/The-ILO/Laying-the-Foundations-of-Social-Justice#laying-the-foundations-fo-socia-justice>
- ▶ Ёрқин келажак учун меҳнат қилиш (Инг), интерактив ҳисобот
<https://www.ilo.org/infostories/en-GB/Campaigns/future-work/global-commission>
(Рус)
<https://www.ilo.org/infostories/ru-RU/Campaigns/future-work/global-commission>
- ▶ ХМС (Инг) бўйича қўлланма, 2014
https://www.ilo.org/global/standards/information-resources-and-publications/publications/WCMS_246944/lang-en/index.htm
- ▶ ХМС (Рус) бўйича қўлланма, 2018
https://www.ilo.org/global/standards/information-resources-and-publications/publications/WCMS_701341/lang-en/index.htm
- ▶ Ўйин қоидалари (Инг), 2019
https://www.ilo.org/global/standards/information-resources-and-publications/publications/WCMS_672549/lang-en/index.htm
- ▶ Ўйин қоидалари (Рус), 2014
https://www.ilo.org/global/standards/information-resources-and-publications/publications/WCMS_525542/lang-en/index.htm
- ▶ Халқаро меҳнат стандартлари ва меҳнат соҳасидаги асосий тамойиллар ва ҳуқуқлар (Инг), 2003 https://www.ilo.org/global/standards/information-resources-and-publications/publications/WCMS_087424/lang-en/index.htm
- ▶ Глобаллашувга инсон қиёфасида, Халқаро Меҳнат Ташкилотининг адолатли глобаллашув учун Ижтимоий адолат тўғрисидаги декларацияси асосида меҳнат соҳасидаги ҳуқуқларга оид фундаментал конвенциялар бўйича Умумий тадқиқотлар III ҳисобот (1В қисми), 2012 (Инг)
https://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/previous-sessions/101stSession/reports/reports-submitted/WCMS_174846/lang-en/index.htm
- ▶ ХМТнинг меҳнат соҳасидаги асосий тамойиллар ва ҳуқуқлар тўғрисидаги брошюра, 2004 йил (Инг)
https://www.ilo.org/declaration/info/publications/WCMS_095894/lang-en/index.htm
- ▶ ХМТнинг меҳнат соҳасидаги асосий тамойиллар ва ҳуқуқлар тўғрисидаги декларациясининг таҳлили, 2004 (Инг)

- ▶ IXMT100 – Ижтимоий адолат тўғрисидаги қонун
https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/how-the-ilo-works/departments-and-offices/jur/law-for-social-justice/WCMS_730958/lang-en/index.htm
- ▶ ХМТнинг 100 йиллиги, бизнинг ҳикоямиз, сизнинг ҳикоянгиз, 2-боб - Ҳуқуқлар ва меҳнат стандартлари (бўлимнинг сўнги саҳифаси - мамлакатлар томонидан асосий конвенцияларини ратификация қилиниши):
Инг - <https://www.ilo.org/100/en/story/rights>
Рус - <https://www.ilo.org/100/ru/story/rights>
- ▶ Видео: ХМТ фаолияти
Инг - <https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/lang-en/index.htm>
- ▶ Видео: ХМТ ва Ижтимоий адолатга эришиш
Инг - <https://www.youtube.com/watch?v=UnN1eejMtVk>
- ▶ Видео: ХМТнинг 100 йиллик декларацияси
https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/multimedia/video/events-coverage/WCMS_714846/lang-en/index.htm
- ▶ Хронология: ХМТ тарихи
Инг - <https://www.tiki-toki.com/timeline/entry/23965/ILO-Century-Project/>
- ▶ Видео: Меҳнат соҳасида инсон ҳуқуқларини илгари суриш - 2018 йилга назар
Инг - https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/how-the-ilo-works/departments-and-offices/governance/fprw/WCMS_654717/lang-en/index.htm
- ▶ Видеолар: Халқаро майдондаги меҳнат соҳасидаги тамойиллар ва ҳуқуқларини мустаҳкамлаш бўйича юқори даражадаги мунозара, 2017 йил Июнь
Инг - https://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/previous-sessions/106/committees/rights-at-work/WCMS_556129/lang-en/index.htm

1. Ижтимоий мулоқот

- ▶ ХМТнинг 100 йиллик тарихи, бизнинг ҳикоямиз, сизнинг ҳикоянгиз: 1-боб - Трипартизм ва ижтимоий мулоқот
Инг - <https://www.ilo.org/100/en/story/tripartism>
Рус - <https://www.ilo.org/100/ru/story/tripartism>
- ▶ Давлат хизматини ислоҳ қилиш соҳасида ижтимоий мулоқотни кучайтириш бўйича амалий қўлланма (Инг) - <https://>

www.ilo.org/sector/Resources/publications/WCMS_161205/lang-en/index.htm

- ▶ Ижтимоий мулоқотнинг гендерлараро тенглигини таъминлашда қўшган ҳиссаси, 2019 (Инг)
https://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_679957/lang-en/index.htm
- ▶ Ўзгарувчан меҳнат дунёсига ишончни шакллантириш, 2018 (Инг)
https://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_629764/lang-en/index.htm
- ▶ Таълим соҳасидаги ижтимоий мулоқот: умумий таҳлил, 2007 (Инг)
https://www.ilo.org/sector/Resources/publications/WCMS_160805/lang-en/index.htm
- ▶ Педагоглар ўртасида кадрлар малакасини ошириш бўйича амалий қўлланма – 7 Модуль, 2012 (Инг)
https://www.ilo.org/sector/Resources/publications/WCMS_187793/lang-en/index.htm
- ▶ Тиббий хизматлар кўрсатиш соҳасида бандликни таъминлаш ва меҳнат шароитларини яхшилаш - 5.1. Ижтимоий мулоқот, 2017 (Инг)
https://www.ilo.org/global/docs/WCMS_548288/lang-en/index.htm
- ▶ Соғлиқни сақлаш соҳасида меҳнатнинг келажаги, 2019 (Инг)
https://www.ilo.org/sector/Resources/publications/WCMS_669363/lang-en/index.htm

2. Адолатли ишга ёллаш

- ▶ Мажбурий меҳнат ва адолатли ёллаш тўғрисида ҳисобот: ХМТнинг журналистлар учун қўлланмаси
<https://readymag.com/ITC/IO/1292461/>
- ▶ Педагоглар ўртасида кадрлар малакасини ошириш бўйича амалий қўлланма – 1 Модуль, 2012 (Инг)
https://www.ilo.org/sector/Resources/publications/WCMS_187793/lang-en/index.htm
- ▶ Ёлғон ёллаш ва мажбурлаб ушлаб туриш (Инг)
<https://www.ilo.org/infostories/en-GB/Stories/Forced-Labour/Deceptive-Recruitment-and-Coercion>

3. Уюшмаларга бирлашиш ва жамоавий битимлар тузиш эркинлиги

- ▶ Уюшмаларга бирлашиш эркинлиги: фойдаланувчи қўлланмаси - Халқаро меҳнат ташкилотининг стандартлари, тамойиллари ва процедуралари, 2000 (Инг/Рус)
- ▶ Инг https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/publication/wcms_087990.pdf
Рус - https://www.ilo.org/moscow/information-resources/publications/WCMS_307205/lang--ru/index.htm
- ▶ Уюшмаларга бирлашиш эркинлиги ва ходимларнинг олий таълим соҳасидаги қарорларини қабул қилишдаги иштироки: Таҳлил, 2007 (Инг)
https://www.ilo.org/sector/Resources/publications/WCMS_160795/lang--en/index.htm
- ▶ Давлат бошқарувида жамоавий музокаралар кўлами, 2019 (Инг)
https://www.ilo.org/sector/Resources/publications/WCMS_727338/lang--en/index.htm
- ▶ Уюшмаларга бирлашиш эркинлиги бўйича қўмитанинг қарорини ишлаб чиқиш, 2018, Инг <https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:70001:::NO>
Рус, 2016 - https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/publication/wcms_455269.pdf
- ▶ Жамоавий битимлар тузиш адолатлироқ иқтисодиётни шакллантириш мумкинми?
<https://www.ilo.org/infostories/en-GB/Stories/Labour-Relations/collective-bargaining>
- ▶ Видео: Уюшма эркинлиги ва жамоавий битим ҳуқуқини самарали тан олиш: муносиб иш пойдевори Инг <https://ilo.cetc.stream/2019/06/13/freedom-of-association-and-the-effective-recognition-of-the-right-to-collective-bargaining-a-foundation-of-decent-work/>

4. Мажбурий меҳнат

- ▶ Болалар меҳнатининг энг ёмон шаклларида барҳам бериш: ХМТнинг 182-сонли амалий қўлланмаси - № 3 парламент

аъзолари учун қўлланма, 2002

https://www.ilo.org/pardev/partnerships/civil-society/parliamentarians/WCMS_172685/lang-en/index.htm

- ▶ Видео: Ишга алдов йўли билан ёллаш, мажбурий меҳнат тузоғига тушиш
Инг - https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/multimedia/video/public-service-announcements/WCMS_235344/lang-en/index.htm
- ▶ Видео: Вагнер Моура замонавий қулнинг ҳаётини воқеасини ҳикоя қилади, видео
https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/multimedia/video/public-service-announcements/WCMS_416993/lang-en/index.htm
- ▶ Видео: Робин Райт ҳақиқий ҳаётда содир бўлган даҳшатли воқеани ҳикоя қилади
https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/multimedia/video/public-service-announcements/WCMS_416997/lang-en/index.htm
- ▶ Видео: Девид Оелово замонавий қулнинг ҳаётини воқеасини ҳикоя қилади
https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/multimedia/video/public-service-announcements/WCMS_416999/lang-en/index.htm
- ▶ Видео: Хоакин Ферриэль замонавий қулнинг ҳаётини воқеасини ҳикоя қилади
https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/multimedia/video/public-service-announcements/WCMS_495566/lang-en/index.htm

5. Болалар меҳнати

- ▶ Болалар меҳнатига қарши кураш: 100 йиллик кураш, 2019 (Инг)
https://www.ilo.org/ipecc/Informationresources/all-publications/WCMS_709665/lang-en/index.htm
- ▶ “Марказий Осиёда болалар меҳнати ва одам савдосига қарши кураш - Тожикистонда мажбурият кучга кирмоқда” лойиҳасида қўлланилган энг самарали тажрибалар, 2019 (Инг)
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@europe/@ro-geneva/@sro-moscow/documents/publication/wcms_717019.pdf
- ▶ Европа ва Марказий Осиёдаги болалар меҳнати бўйича минтақавий қисқача маълумот, 2017 (Инг)

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipeec/documents/publication/wcms_597874.pdf

- ▶ Бизнес ва болалар меҳнати бўйича савол-жавоблар, 2003 (Инг)
https://www.ilo.org/empent/areas/business-helpdesk/faqs/WCMS_DOC_ENT_HLP_CHL_FAQ_EN/lang-en/index.htm
- ▶ Қишлоқ хўжалигидаги болалар меҳнати, Ахборотнома, Инг
<https://www.ilo.org/infostories/en-GB/Stories/Child-Labour/Child-Labour-In-Agriculture>
- ▶ Видео: Европа ва Марказий Осиёда муносиб меҳнатни қандай келажак кутмоқда
Инг/Рус - https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/multimedia/video/institutional-videos/WCMS_578689/lang-en/index.htm
- ▶ Видео: болалар меҳнати бўйича глобал ҳисоб-китоблар, Инг
<https://www.ilo.org/global/topics/child-labour/lang-en/index.htm>
- ▶ Видео: Болалар меҳнати болаликни барбод қилмоқда (Халқаро Меҳнат Ташкилотининг Исломободдаги бўлими томонидан молиялаштирилган ва болалар меҳнатига қарши видео танлов учун Покистоннинг Синд университети талабалари томонидан тайёрланган анимация), Инг
<https://www.youtube.com/watch?v=hCzI0JICV34>

6. Тенглик ва камситмаслик

- ▶ ХМТнинг 100 йиллик тарихи, бизнинг ҳикоямиз, сизнинг ҳикоянгиз: 3-боб - Тенглик ва камситмаслик:
Инг - <https://www.ilo.org/100/en/story/equality>
Рус - <https://www.ilo.org/100/ru/story/equality>
- ▶ Дунёдаги бандлик кўрсаткичлари ва ижтимоий истиқболлар: аёллар бўйича 2018 йилги тенденциялар, 2018 (Инг)
https://www.ilo.org/global/research/global-reports/weso/trends-for-women2018/WCMS_619577/lang-en/index.htm
- ▶ Педагоглар ўртасида кадрлар малакасини ошириш бўйича амалий қўлланма – 2 Модуль, 2012 (Инг)
https://www.ilo.org/sector/Resources/publications/WCMS_187793/lang-en/index.htm

- ▶ Тиббий хизмат соҳасида бандлик ва меҳнат шароитларини яхшилаш - 2.4. Гендер масалалари, 2017 (Инг)
https://www.ilo.org/global/docs/WCMS_548288/lang-en/index.htm
- ▶ Меҳнат устидаги аёллар: 2016 йил тенденциялари, 2016 йил
Инг - https://www.ilo.org/gender/Informationresources/Publications/WCMS_457317/lang-en/index.htm
Рус - https://www.ilo.org/moscow/information-resources/publications/WCMS_624850/lang-ru/index.htm
- ▶ Техник изоҳлаш эслатмаси: камситишни криминаллаштириш, 2016 (Инг)
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/---ilo-beijing/documents/publication/wcms_498921.pdf
- ▶ Муносиб меҳнат келажаги учун ғамхўрлик хизматлари ва парваришлаш бўйича меҳнат турлари, 2018
Инг - https://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_633135/lang-en/index.htm
Рус (якуний хулоса) https://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_645801/lang-en/index.htm
- ▶ Бизнес ва менежментдаги аёллар: Ўзгаришларнинг иқтисодий асослари, 2019 (Инг)
https://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_700953/lang-en/index.htm
- ▶ Иш билан таъминлашдаги гендер тафовут: Аёлларга тўсқинлик қилаётган сабаб нима? Ахборотнома, Инг
<https://www.ilo.org/infostories/en-GB/Stories/Employment/barriers-women#intro>
- ▶ Тенг иш ҳақи тўлаш орқали гендер камситишга қарши кураш, Ахборотнома, Инг
<https://www.ilo.org/infostories/en-GB/Stories/discrimination/tackling-sex-discrimination-through-pay-equity>
- ▶ Видео: Бир аёл иш ҳақи ўртасидаги фарқни аниқлади, Инг
<https://www.youtube.com/watch?v=bm3YfMtgEdI>
- ▶ Видео: Тенг тўловлар учун кураш кампанияси, «пойафзал тозаловчилар» Инг
https://www.youtube.com/watch?v=tUDGK_wLi1w
- ▶ Гендер тенгсизлиги тасвирларда: Норвегия касаба уюшмаларининг тажрибалари, Инг
<https://www.independent.co.uk/news/world/international-womens-day->

norway-children-video-gender-pay-gap-boys-girls-finansforbundet-trade-union-a8245841.html

7. Ижтимоий хавфсизлик ва оналикни ҳимоя қилиш

- ▶ ХМТнинг юз йиллик тарихи, бизнинг ҳикоямиз, сизнинг ҳикоянгиз: Боб - Ижтимоий ҳимоя
Инг - <https://www.ilo.org/100/en/story/protection>
Рус - <https://www.ilo.org/100/ru/story/protection/>
- ▶ ХМТнинг ижтимоий ҳимоя платформаси
<https://www.social-protection.org/gimi/ShowMainPage.action>
- ▶ 2017-2019 йилги дунё бўйича ижтимоий ҳимоя тўғрисидаги ҳисобот
Инг - <https://www.social-protection.org/gimi/RessourcePDF.action?ressource.ressourceId=54887>
- ▶ Норасмий иқтисодиётда ишчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш: халқаро тажрибадан сабоқлар; Инг
<https://www.social-protection.org/gimi/RessourcePDF.action?id=55728>
- ▶ Ижтимоий ҳимояни таъминлаш учун молиявий имкониятлар. Молиялаштириш имкониятларини баҳолаш бўйича қўлланма, Инг
<https://www.social-protection.org/gimi/RessourcePDF.action?id=55694>
- ▶ Педагоглар ўртасида кадрлар малакасини ошириш бўйича амалий қўлланма – 6 Модуль, 2012 (Инг)
https://www.ilo.org/sector/Resources/publications/WCMS_187793/lang-en/index.htm
- ▶ Тиббий хизматда соҳасида бандликни таъминлаш ва меҳнат шароитларини яхшилаш - 4.3. Ижтимоий ҳимоя, 2017 (Инг)
https://www.ilo.org/global/docs/WCMS_548288/lang-en/index.htm

8. Иш соатлари

- ▶ ХМТнинг юз йиллик тарихи, бизнинг ҳикоямиз, сизнинг ҳикоянгиз: Боб - Иш шароитлари
Инг - <https://www.ilo.org/100/en/story/conditions/>
Рус - <https://www.ilo.org/100/ru/story/conditions/>

- ▶ Педагоглар ўртасида кадрлар малакасини ошириш бўйича амалий қўлланма – 4 Модуль, 2012 (Инг)
https://www.ilo.org/sector/Resources/publications/WCMS_187793/lang-en/index.htm
- ▶ Тиббий хизмат соҳасида бандлик ва меҳнат шароитларини яхшилаш - 4.1. Иш вақтини ташкил этиш, 2017 йил (Инг)
https://www.ilo.org/global/docs/WCMS_548288/lang-en/index.htm
- ▶ Ҳамширалар учун муносиб иш вақти: ишчининг фаровонлиги ва унга сифатли ғамхўрлик қилиш учун жуда муҳим, 2018 (Инг)
https://www.ilo.org/sector/Resources/publications/WCMS_655277/lang-en/index.htm
- ▶ 21-аср Телефаолият, Эволюциянинг истиқболи, ХМТнинг келажакдаги фаолияти туркуми
<https://www.elgaronline.com/view/edcoll/9781789903744/9781789903744.xml>
- ▶ Мувозанатланган иш вақти тартибини ишлаб чиқиш бўйича қўлланма
https://www.ilo.org/travail/whatwedo/publications/WCMS_706159/lang-en/index.htm